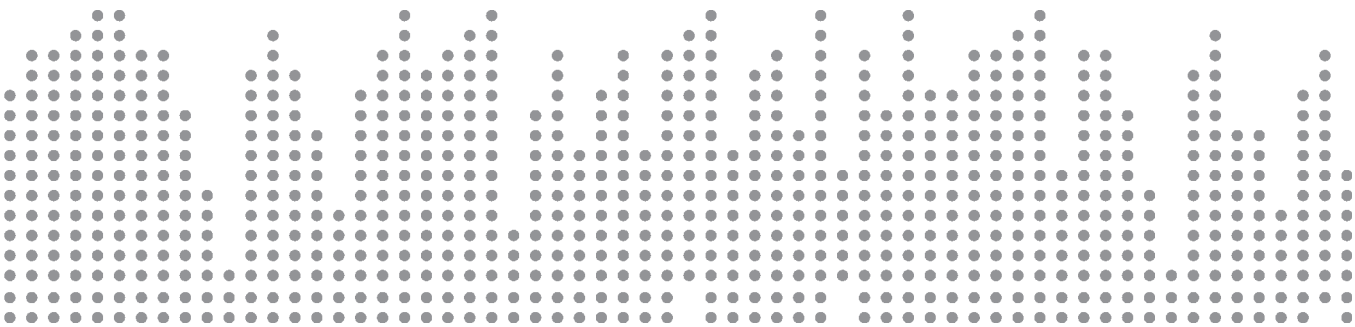

Instituut voor de nationale rekeningen

Nationale rekeningen

Deel 1 Raming van de jaarlijkse aggregaten 2003

Inhoud van de publicatie

De nationale rekeningen van België worden opgesteld volgens de definities van het Europees Systeem van nationale en regionale Rekeningen (ESR 1995).

Een eerste raming van de jaarlijkse aggregaten, grotendeels opgesteld op basis van de kwartaalrekeningen, verschijnt in april van het jaar dat volgt op het beschouwde jaar. De publicatie omvat de ontwikkeling van de belangrijkste jaaraggregaten van de nationale economie over de laatste tien jaren. Ze bestaat uit twee hoofdstukken: het eerste geeft een korte synthese van de resultaten; in het tweede hoofdstuk zijn de verschillende statistische tabellen opgenomen (verdeling van het bruto binnenlands product volgens de invalshoeken toegevoegde waarde, bestedingen en inkomens; besparingen en vorderingensaldo van de nationale economie; werkzame personen en beloning van werknemers).

De rekeningen zijn opgesteld op basis van de op 2 april 2004 beschikbare gegevens.

WOORD VOORAF

Deze publicatie bevat de eerste ramingen van het Instituut voor de Nationale Rekeningen (INR) betreffende de voornaamste aggregaten van de nationale rekeningen voor het jaar 2003. De resultaten berusten grotendeels op de gegevens uit de nationale kwartaalrekeningen.

Naast de statistieken betreffende de economische groei omvatten de nationale rekeningen traditiegetrouw gegevens over werkgelegenheid en lonen. Het INR baseert zich hiervoor hoofdzakelijk op gegevens afkomstig van de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid (RSZ). Als gevolg van moeilijkheden die vooral grotere bedrijven en instellingen ondervonden n.a.v. de invoering van de nieuwe elektronische aangifte voor werkgevers, heeft de RSZ te kampen met een achterstand bij het opstellen van zijn statistieken. Bij gebrek aan het basismateriaal was het INR voor deze versie van de nationale rekeningen niet in staat cijfers over werkgelegenheid en lonen te ramen. Dat heeft voor gevolg dat in deze publicatie geen gegevens beschikbaar zijn over de verdeling van het binnenlands product naar de belangrijkste inkomenscategorieën, over de uitsplitsing van de beloning van de werknemers per bedrijfstak, over de verdeling van de nationale werkgelegenheid tussen loontrekkenden en zelfstandigen en over de uitsplitsing van de binnenlandse werkgelegenheid per bedrijfstak. Het INR heeft het probleem aangekaart bij de bevoegde autoriteiten en erop aangedrongen om zo spoedig mogelijk een oplossing te vinden. Inmiddels heeft de RSZ bevestigd dat in de loop van de volgende weken opnieuw zal gestart worden met het opmaken van de gebruikelijke statistieken.

Sinds zijn oprichting beschouwt het INR het als een prioriteit zijn statistieken sneller te verspreiden en zo te voldoen aan de eisen van zijn belangrijkste nationale en internationale cliënten, waaronder de Europese Commissie en de Europese Centrale Bank.

De nationale kwartaalrekeningen, die voor het eerst verschenen in 1998, vormden een eerste stap in dat proces. Omdat ze drie en een halve maand na het einde van het beschouwde kwartaal voorhanden zijn, was het onder meer mogelijk een eerste jaarraming van het bruto binnenlands product (bbp) en de componenten ervan te publiceren vanaf april van het jaar volgend op het basisjaar, terwijl die resultaten voorheen niet beschikbaar waren vóór de maand juni.

Een tweede fase in dat proces werd in 2000 afgewerkt met de verspreiding van een "flash"-raming van de bbp-groei vanaf het einde van de tweede maand volgend op het kwartaaleinde. Doordat dit resultaat wordt meegedeeld aan Eurostat - het statistische bureau van de Europese Commissie - kan de Belgische component worden ingelast in de raming van de Europese cijfers die 70 dagen na het einde van de periode uitkomt.

Op zeer korte termijn wenst de Europese Commissie de publicatietermijn van het Europese kwartaalaggregaat nog in te korten. Vooruitlopend op die nieuwe uitdaging heeft het INR besloten zijn publicatiekalender nu al te versnellen. Een "flash"-raming van de bbp-groei naar volume zal 30 dagen (in plaats van de huidige 60 dagen) na het einde van het basiskwartaal worden bekendgemaakt, terwijl meer volledige rekeningen zullen verschijnen na een termijn van 70 dagen (in plaats van 105). Dat nieuwe tijdschema van het INR treedt in werking vanaf 28 april aanstaande, met de verspreiding van de "flash"-raming van de economische groei van het eerste kwartaal van 2004.

De voorzitter van de Raad van Bestuur van het
Instituut voor de Nationale Rekeningen

Lambert Verjus

Brussel, april 2004

1

Er zal een uitzondering voorzien worden in de kalender voor de "flash"-raming van het vierde kwartaal van ieder jaar. In de mate dat deze schatting eveneens de jaarlijkse groei bepaalt, zal een kort uitstel van publicatie worden voorzien, zoals dit eveneens het geval is in een aantal andere Europese landen.

INHOUDSTAFEL

WOORD VOORAF	3
HOOFDSTUK 1: SYNTHESE	
1. Algemene ontwikkeling van de economische activiteit in 2003	7
2. Oorsprong van het binnenlands product: uitsplitsing van de toegevoegde waarde	8
3. Besteding van het binnenlands product: belangrijkste bestedingscategorieën	9
4. Beschikbaar inkomen, besparingen en financieringsaldo	10
HOOFDSTUK 2: RAMINGEN VAN DE JAARLIJKSE AGGREGATEN	
1. Oorsprong van het binnenlands product: bruto toegevoegde waarde per bedrijfstak	13
1.1 Ramingen tegen lopende prijzen	13
1.2 Ramingen tegen prijzen van 2000	13
2. Besteding van het binnenlands product: belangrijkste bestedingscategorieën	14
2.1 Ramingen tegen lopende prijzen	14
2.2 Ramingen tegen prijzen van 2000	14
3. Besteding van het binnenlands product: belangrijkste inkomenscategorieën, ramingen tegen lopende prijzen	15
4. Beschikbaar inkomen, besparingen en vorderingsoverschot of -tekort	16
4.1 Ramingen tegen lopende prijzen	16
4.2 Reëel beschikbaar inkomen: ramingen tegen prijzen van 2000	16
5. Arbeidsmarktstatistieken	
5.1 Verdeling van de beloning van werknemers per bedrijfstak	17
5.2 Nationale werkgelegenheid: aantal zelfstandigen en werknemers	17
5.3 Binnenlandse werkgelegenheid: verdeling van de werkzame personen per bedrijfstak	17
BIJLAGEN	
Publicaties nationale en regionale rekeningen van het INR	1
Contactpersonen	3
Algemene opmerking	4
Afkortingen en conventionele tekens	4
Info	5

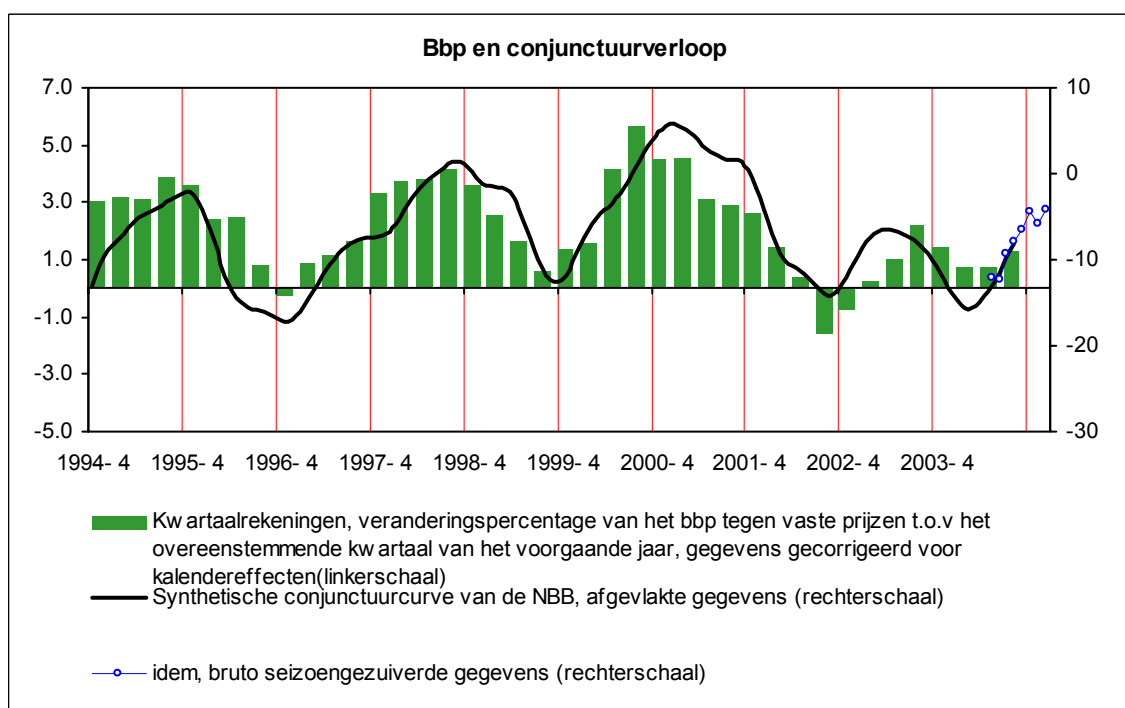
HOOFDSTUK 1: SYNTHESE

1. ALGEMENE ONTWIKKELING VAN DE ECONOMISCHE ACTIVITEIT IN 2003

Over het jaar 2003 in zijn geheel is het bruto binnenlands product (bbp) van België gestegen met 1,1 pct. in reële termen, dat is iets sneller dan in 2001 (0,6 pct.) en 2002 (0,7 pct.). Een dergelijke lange periode van zwakke groei werd niet meer opgetekend sinds het begin van de jaren tachtig.

De Belgische economie ontwikkelde zich tijdens het jaar 2003 met twee snelheden: na een stagnatie gedurende de hele eerste jaarhelft veerde de activiteit weer op in de laatste zes maanden van het jaar.

Die versteviging van de activiteit tijdens de twee laatste kwartalen van 2003 weerspiegelde zich in de ontwikkeling van het vertrouwen van de bedrijfsleiders, zoals gemeten door de algemene synthetische conjunctuurindicator van de Nationale Bank van België. Nadat hij in de lente was teruggelopen tot zijn laagste peil in zeven jaar, vertoonde die indicator een krachtig en algemeen herstel vanaf het derde kwartaal, in samenhang met de opleving van de activiteit.

2. OORSPRONG VAN HET BINNENLANDS PRODUCT: UITSPLITSING VAN DE TOEGEVOEGDE WAARDE

Het jaarprofiel van de groei werd, zoals gewoonlijk, grotendeels beïnvloed door het verloop van de industriële activiteit. Na een daling in de eerste twee kwartalen was de toegevoegde waarde van de industrie vervolgens een van de drijfkrachten van het herstel. De opleving was echter niet toereikend om te verhinderen dat een achteruitgang van de industriële activiteit over het jaar als geheel (-0,6 pct.) werd opgetekend, vooral onder invloed van de chemie en de metaalverwerking in ruime zin.

Met een vergelijkbaar conjunctuurprofiel bleef de activiteit in de bouwnijverheid (-0,1 pct.) voor het derde opeenvolgende jaar futloos.

Na een inkrimping in 2002, vormde de ontwikkeling van de toegevoegde waarde in de diensten de enige steun

van de economische groei in 2003, dankzij een stijging met 1,7 pct. Die versteviging is goeddeels toe te schrijven aan het verloop van de activiteit in de diensten aan de ondernemingen. Hoewel ze niet opnieuw aanknoopte bij het dynamisme van het einde van de jaren negentig, die het gevolg was van de voorbereiding van de ondernemingen en de overheidsdiensten op de overgang naar het jaar 2000 en op de invoering van de euro, is de toegevoegde waarde van die bedrijfstak immers veel krachtiger gestegen dan in 2002. De luchtvaartdiensten, die in 2002 bijzonder zwaar waren getroffen door een aanzienlijke vermindering van het luchtverkeer en het wegvallen van sommige belangrijke luchtvaartmaatschappijen, gaven in 2003 ook een zekere opleving te zien. De toegevoegde waarde van de verzekeringsmaatschappijen vertoonde eveneens een fors herstel.

TABEL 1: OORSPRONG VAN HET BINNENLANDS PRODUCT

Tegen prijzen van 2000, veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Landbouw, bosbouw en visserij	-0,3	2,9	3,4	5,1	1,0	-11,2	12,1	3,2
Industrie	2,5	6,6	0,7	1,2	5,0	0,1	0,4	-0,6
Bouwnijverheid	-3,1	4,3	-1,8	3,5	7,7	0,6	-0,9	-0,1
Diensten	0,7	2,3	2,4	2,9	2,5	1,5	0,1	1,7
Bruto binnenlands product	1,2	3,5	2,0	3,2	3,8	0,6	0,7	1,1

3. BESTEDING VAN HET BINNENLANDS PRODUCT: BELANGRIJKSTE BESTEDINGSCATEGORIEËN

De matige economische groei die in 2003 werd opgetekend, verhult een steviger herstel van zowel de binnen- als de buitenlandse vraag.

In aansluiting op het herstel van de activiteit dat in de loop van het jaar werd vastgesteld bij de belangrijkste handelspartners van België, is het volume van de uitvoer van goederen en diensten krachtiger gestegen dan in de twee voorgaande jaren (2,3 pct. in 2003, tegen 1,3 pct. in 2001 en 1,0 pct. in 2002).

De particuliere consumptie heeft in 2003 eveneens haar groeibevorderende rol weer opgenomen. De consumptieve bestedingen van de gezinnen zijn immers toegenomen met 1,7 pct., na twee jaren van relatieve zwakte. De particulieren hebben ook hun investerings-gedrag bijgesteld. Na een daling in 2001 en 2002 waren de bruto-investeringen in woongebouwen in 2003 weer opwaarts gericht (1,4 pct.). Lage hypothecaire rente-tarieven en stijgende vastgoedprijzen op de secundaire markt oefenden in dat verband wellicht een gunstig effect uit.

De bruto-investeringen in vaste activa door de ondernemingen zijn in 2003 eveneens toegenomen (1,9 pct.). Volgend op een forse inkrimping in 2002, bleek die opleving echter wankel. Tegen een gunstige financiële achtergrond, zowel op het vlak van hun resultaten als van de financieringsvoorwaarden van de investeringen, lijkt de

nieuwe achteruitgang die tijdens de tweede helft van het jaar werd opgetekend, er op te wijzen dat de ondernemingen nog altijd wachtten op een bevestiging van de duurzaamheid van het herstel van de vraag om hun investeringen sterker op te drijven.

Nadat ze hun voorraden hadden verminderd in het eerste deel van het jaar, hebben de ondernemingen deze weer aangevuld tijdens het tweede halfjaar. Al met al heeft de voorraadwijziging positief bijgedragen tot de groei, ten belope van 0,7 procentpunt.

Van haar kant heeft de overheid haar consumptieve bestedingen in 2003 verhoogd met 2,8 pct. in reële termen. Die toename vloeit hoofdzakelijk voort uit een relatief belangrijke stijging van de uitgaven voor gezondheidszorg. Daartegenover heeft de overheid haar investeringen fors teruggeschoefd, met 6,2 pct. Dit was de enige component van de finale vraag die in 2003 achteruitging.

Het volume van de invoer van goederen en diensten is in 2003 sterk toegenomen (4,0 pct.), nog in ruimere mate dan het uitvoervolume. Het saldo van de uitvoer en de invoer leverde derhalve een negatieve bijdrage tot de groei (-1,4 procentpunt).

TABEL 2: BESTEDING VAN HET BINNENLANDS PRODUCT

Tegen prijzen van 2000, veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Consumptieve particuliere bestedingen	1,1	2,0	3,1	2,3	3,4	0,8	0,4	1,7
Consumptieve bestedingen van de overheid	2,5	0,2	1,0	3,6	2,7	2,7	1,9	2,8
Investeringen in vaste activa	0,9	7,1	3,3	4,4	4,4	0,3	-2,5	1,2
Investeringen van de ondernemingen	5,6	6,5	4,8	2,2	6,0	2,2	-3,2	1,9
Investeringen in woongebouwen	-8,3	10,5	0,1	5,7	1,0	-0,6	-1,7	1,4
Overheidsinvesteringen	-5,8	1,8	-0,1	19,5	2,0	-12,5	1,6	-6,2
Voorraadwijzigingen ^(*)	-0,5	0,1	0,2	-0,5	0,3	-0,6	0,7	0,7
Uitvoer van goederen en diensten	3,0	5,9	6,0	5,1	8,4	1,3	1,0	2,3
Invoer van goederen en diensten	2,6	5,1	7,3	4,2	8,5	1,1	1,2	4,0
Netto-uitvoer van goederen en diensten ^(*)	0,3	0,8	-0,8	0,8	0,2	0,2	-0,1	-1,4
Bruto binnenlands product	1,2	3,5	2,0	3,2	3,8	0,6	0,7	1,1

^(*)Bijdrage tot de verandering van het BBP

4. BESCHIKBAAR INKOMEN, BESPARINGEN EN VORDERINGENSALDO

Gemeten tegen lopende prijzen (tabel 3) is het bruto nationaal inkomen (bni) van de Belgische economie (2,6 pct.) in 2003 iets minder snel gegroeid dan het bbp (2,9 pct.). Dit groeiverschil is toe te schrijven aan de verslechtering van het saldo van de van en aan het buitenland ontvangen en betaald primaire inkomens, die negatief bijdroegen tot de bni-groei.

Het netto nationaal beschikbaar inkomen is gestegen van 223,4 miljard euro in 2002 tot 229,4 miljard in 2003, dat is een toename met 6,0 miljard euro.

Aangezien de groei van de consumptieve bestedingen, die zowat 7,9 miljard euro bedroeg, hoger was dan die van het beschikbare inkomen, zijn de nettobesparingen van de Belgische economie in 2002 teruggelopen met 2,0 miljard euro, tot 21,8 miljard.

Rekening houdend met het verbruik van vaste activa bedroegen de brutobesparingen 63,4 miljard euro, dat is een daling met 0,8 miljard euro ten opzichte van 2002. Over het geheel genomen is het financierings-vermogen van de Belgische economie met 2,6 miljard euro gedaald en vertegenwoordigde het 3,8 pct. bbp in 2003.

Uitgedrukt in reële termen (tabel 4) is het bruto binnenlandse inkomen in 2003 met 1,4 pct. gestegen, dat is iets meer dan de toename van het bbp tegen vaste prijzen (1,1 pct.). Dit is te danken aan de verbetering van de ruilvoet die de Belgische economie in 2003 liet optekenen. Dit positieve effect werd gedeeltelijk gecompenseerd door de verzwakking van het saldo van de van het buitenland ontvangen primaire inkomens, zodat het bni van zijn kant met 1,2 pct. in reële termen toenam.

TABEL 3: BESCHIKBAAR INKOMEN, BESPARINGEN EN FINANCIERINGSVERMOGEN OF -BEHOEFTE

Tegen lopende prijzen, miljarden euro's

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Bruto binnenlands product	207,0	217,2	225,2	235,7	247,8	253,8	260,0	267,5
Saldo van de primaire inkomens ontvangen van het buitenland	4,1	4,3	4,8	4,9	4,6	4,2	6,0	5,5
Bruto nationaal inkomen	211,1	221,5	230,0	240,6	252,4	258,0	266,0	273,0
Verbruik van vaste activa	30,8	32,2	33,8	35,6	37,7	39,2	40,3	41,6
Netto nationaal inkomen	180,3	189,3	196,3	205,0	214,8	218,8	225,7	231,5
Saldo van de lopende overdrachten met het buitenland	-2,0	-2,0	-2,4	-2,5	-2,3	-2,2	-2,2	-2,1
Beschikbaar inkomen (netto)	178,3	187,2	193,9	202,5	212,5	216,6	223,4	229,4
Nationale consumptie	158,1	163,6	169,9	176,7	186,6	193,7	199,6	207,5
Besparingen (netto)	20,2	23,6	24,0	25,8	25,9	23,0	23,8	21,8
Bruto-investeringen inclusief voorraadveranderingen	40,5	44,0	45,8	48,8	53,6	52,0	51,0	53,2
Saldo van de kapitaaltransacties met het buitenland	-0,0	0,4	-0,0	0,0	-0,1	-0,4	-0,3	0,0
Vorderingenoverschot van de totale economie	10,5	12,2	12,0	12,7	9,7	9,8	12,8	10,2

TABEL 4: REËEL BRUTO BINNENLANDS INKOMEN

Tegen prijzen van 2000, veranderingspercentages t.o.v. het voorgaande jaar

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Bruto binnelands product tegen vaste prijzen	1,2	3,5	2,0	3,2	3,8	0,6	0,7	1,1
Handelsoverschot of -tekort als gevolg van de ruilvoetverandering ^(*)	-0,5	-0,4	0,9	-0,5	-1,7	0,0	0,6	0,3
Reëel bruto binnenlands inkomen	0,6	3,0	2,9	2,7	2,0	0,6	1,4	1,4
Saldo van de primaire inkomens ontvangen van het buitenland	-0,1	0,0	0,2	-0,0	-0,1	-0,2	0,7	-0,2
Reëel bruto nationaal inkomen	0,6	2,9	3,0	2,6	1,9	0,4	2,0	1,2

() Bijdrage tot de verandering van het bni*

HOOFDSTUK 2: RAMINGEN VAN DE JAARLIJKSE AGGREGATEN

1 OORSPRONG VAN HET BINNENLANDS PRODUCT: BRUTO TOEGEVOEGDE WAARDE PER BEDRIJFSTAK

1.1 RAMINGEN TEGEN LOPENDE PRIJZEN

(ramingen tegen basisprijzen, in miljoenen euro's)

	Nace- Bel-sec- tie	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Landbouw, jacht, bosbouw en visserij	A+B	3.327	3.045	3.145	3.294	3.175	2.887	3.233	3.213	2.975	3.159
Nijverheid	C+D+E	41.180	43.906	44.504	46.840	47.516	47.748	50.498	50.252	50.934	51.417
Bouwnijverheid	F	9.395	9.813	9.510	9.926	10.097	10.927	11.395	11.592	11.700	11.866
Diensten		128.629	133.362	137.119	142.476	149.556	157.157	163.618	170.053	174.161	180.369
Handel, vervoer en verkeer	G+H+I	37.998	38.738	38.346	39.751	41.761	43.603	45.518	47.667	48.363	49.028
Financiële diensten, immobiëliën, huur en diensten aan bedrijven	J+K	46.820	49.262	52.575	55.133	58.654	61.685	63.969	65.785	66.916	70.382
Overheid en onderwijs	L+M	26.912	27.930	28.450	29.342	30.102	31.349	32.607	33.948	35.408	36.743
Andere diensten	N+O+P	16.899	17.433	17.749	18.251	19.040	20.521	21.524	22.652	23.474	24.216
Andere componenten ¹		12.508	12.049	12.711	14.637	14.900	16.996	19.049	18.690	20.241	20.668
Bruto binnenlands product tegen marktprijzen		195.040	202.174	206.989	217.173	225.244	235.713	247.792	253.800	260.011	267.480

¹ Productgebonden belastingen min subsidies en indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (IGDFI).

1.2 RAMINGEN TEGEN PRIJZEN VAN 2000

(ramingen tegen basisprijzen, in miljoenen euro's)

	Nace- Bel-sec- tie	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Landbouw, jacht, bosbouw en visserij	A+B	2.810	2.871	2.864	2.946	3.046	3.201	3.233	2.870	3.217	3.318
Nijverheid	C+D+E	41.705	43.207	44.282	47.211	47.541	48.088	50.498	50.560	50.756	50.445
Bouwnijverheid	F	10.031	10.297	9.975	10.408	10.218	10.580	11.395	11.468	11.360	11.348
Diensten		142.832	147.027	148.061	151.476	155.094	159.615	163.618	166.053	166.181	169.011
Handel, vervoer en verkeer	G+H+I	42.422	42.919	41.951	42.109	43.325	44.247	45.518	46.700	47.053	47.185
Financiële diensten, immobiëliën, huur en diensten aan bedrijven	J+K	51.115	54.037	55.956	58.970	61.003	62.775	63.969	64.276	64.029	65.959
Overheid en onderwijs	L+M	30.142	30.378	30.845	30.889	31.228	31.927	32.607	33.066	33.097	33.486
Andere diensten	N+O+P	19.154	19.693	19.309	19.509	19.537	20.665	21.524	22.012	22.001	22.381
Andere componenten ¹		14.131	13.122	13.896	14.600	15.319	17.136	19.049	18.414	19.597	19.776
Bruto binnenlands product tegen marktprijzen		211.510	216.524	219.078	226.642	231.218	238.622	247.792	249.366	251.111	253.898

¹ Productgebonden belastingen min subsidies en indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (IGDFI).

2 BESTEDING VAN HET BINNENLANDS PRODUCT: BELANGRIJKSTE BESTEDINGSCATEGORIEËN

2.1 RAMINGEN TEGEN LOPENDE PRIJZEN

(miljoenen euro's)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Consumptieve particuliere bestedingen ¹	106.247	109.652	113.232	117.584	122.412	126.751	134.159	138.565	141.514	146.529
Consumptieve bestedingen van de overheid	41.349	43.234	44.850	46.003	47.479	49.957	52.419	55.091	58.056	61.012
Bruto binnenlandse kapitaalvorming	39.583	40.608	40.478	44.026	45.750	48.787	53.614	51.993	50.965	53.172
Bruto kapitaalvorming	37.991	40.192	41.156	44.338	46.444	49.308	52.626	53.091	51.558	52.102
Bruto-investeringen van de ondernemingen, zelfstandigen en IZW's	24.125	25.918	27.889	29.896	31.747	33.136	35.737	36.666	35.021	35.276
Bruto-investeringen in woongebouwen ²	10.048	10.717	9.897	11.009	11.202	11.949	12.400	12.464	12.449	12.891
Bruto-investeringen van de overheid	3.818	3.557	3.370	3.433	3.496	4.224	4.489	3.961	4.088	3.935
Veranderingen in voorraden	1.592	416	-678	-313	-695	-521	988	-1.098	-593	1.071
Netto-uitvoer van goederen en diensten (uitvoer - invoer)	7.861	8.680	8.430	9.561	9.604	10.218	7.600	8.151	9.476	6.766
Totale uitvoer	130.939	139.622	146.158	162.241	169.816	178.453	211.999	217.799	218.020	219.782
Totale invoer	123.079	130.943	137.728	152.680	160.212	168.235	204.399	209.648	208.545	213.016
Bruto binnenlands product tegen marktprijzen	195.040	202.174	206.989	217.173	225.244	235.713	247.792	253.800	260.011	267.480

¹ Consumptieve bestedingen van de huishoudens en de instellingen zonder winsttoegmerk (IZW's).

² Renovatiewerken, registratierechten en kosten van notariële acte inbegrepen.

2.2 RAMINGEN TEGEN PRIJZEN VAN 2000

(miljoenen euro's)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Consumptieve particuliere bestedingen ¹	117.319	119.237	120.580	122.967	126.818	129.694	134.159	135.209	135.773	138.090
Consumptieve bestedingen van de overheid	46.903	47.511	48.679	48.771	49.261	51.056	52.419	53.826	54.874	56.398
Bruto binnenlandse kapitaalvorming	43.221	44.999	44.396	47.752	49.778	50.745	53.614	52.237	52.572	54.927
Bruto kapitaalvorming	41.850	43.270	43.655	46.755	48.279	50.399	52.626	52.778	51.470	52.067
Bruto-investeringen van de ondernemingen, zelfstandigen en IZW's	26.671	27.969	29.532	31.464	32.984	33.720	35.737	36.521	35.355	36.033
Bruto-investeringen in woongebouwen ²	10.969	11.456	10.502	11.605	11.612	12.276	12.400	12.327	12.124	12.288
Bruto-investeringen van de overheid	4.210	3.845	3.621	3.686	3.684	4.403	4.489	3.930	3.992	3.746
Veranderingen in voorraden	1.371	1.729	741	997	1.499	347	988	-542	1.101	2.860
Netto-uitvoer van goederen en diensten (uitvoer - invoer)	4.067	4.778	5.423	7.152	5.361	7.126	7.600	8.094	7.893	4.484
Totale uitvoer	153.367	161.023	165.779	175.617	186.157	195.579	211.999	214.665	216.855	221.761
Totale invoer	149.300	156.245	160.356	168.465	180.796	188.453	204.399	206.570	208.963	217.277
Bruto binnenlands product tegen marktprijzen	211.510	216.524	219.078	226.642	231.218	238.622	247.792	249.366	251.111	253.898

¹ Consumptieve bestedingen van de huishoudens en de instellingen zonder winsttoegmerk (IZW's).

² Renovatiewerken, registratierechten en kosten van notariële acte inbegrepen.

3 VERDELING VAN HET BINNENLANDS PRODUCT: BELANGRIJKSTE INKOMENSCATEGORIEËN, RAMINGEN TEGEN LOPENDE PRIJZEN

(miljoenen euro's)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Beloning van werknemers	102.204	105.199	107.061	111.440	115.254	121.310	126.839	134.048	139.343	n.b.
Lonen	75.648	78.000	79.392	82.549	85.030	89.997	94.763	100.011	103.780	n.b.
Sociale premies	26.556	27.199	27.668	28.891	30.225	31.314	32.076	34.037	35.562	n.b.
Bruto exploitatieoverschot en bruto gemengd inkomen ¹	70.325	74.177	75.638	79.456	82.857	85.453	90.551	89.828	89.446	n.b.
Netto belastingen op productie en invoer	22.511	22.798	24.290	26.277	27.133	28.950	30.403	29.924	31.222	n.b.
Bruto binnenlands inkomen tegen marktprijzen	195.040	202.174	206.989	217.173	225.244	235.713	247.792	253.800	260.011	n.b.

N.B.: De evolutie van de loonmassa, en bijgevolg ook de verdeling van het bruto binnenlands product volgens de inkomens, kon niet worden geraamd voor het jaar 2003 ten gevolge van het ontbreken van de basisgegevens geproduceerd door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.

¹ Met inbegrip van het gebruik van vaste activa (afschrijvingen).

4 BESCHIKBAAR INKOMEN, BESPARINGEN EN VORDERINGENOVERSCHOT OF -TEKORT

4.1 RAMINGEN TEGEN LOPENDE PRIJZEN

(miljoenen euro's)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Bruto binnenlands inkomen tegen marktprijzen	195.040	202.174	206.989	217.173	225.244	235.713	247.792	253.800	260.011	267.480
Saldo van de primaire inkomens van/naar het buitenland	4.518	4.170	4.125	4.297	4.804	4.858	4.641	4.208	5.955	5.533
Bruto nationaal inkomen	199.558	206.344	211.114	221.470	230.048	240.571	252.434	258.007	265.966	273.013
Verbruik van vaste activa	27.455	29.203	30.791	32.207	33.753	35.580	37.658	39.182	40.315	41.555
Netto nationaal inkomen	172.103	177.141	180.323	189.263	196.295	204.991	214.776	218.825	225.651	231.458
Saldo van de inkomensoverdrachten van/naar het buitenland	-1.523	-1.379	-2.049	-2.046	-2.363	-2.459	-2.264	-2.185	-2.244	-2.090
Netto nationaal beschikbaar inkomen	170.580	175.762	178.274	187.216	193.932	202.532	212.512	216.640	223.407	229.368
Nationale consumptie	147.596	152.886	158.082	163.587	169.891	176.708	186.578	193.656	199.570	207.541
Netto nationale besparingen	22.984	22.876	20.192	23.629	24.041	25.824	25.933	22.984	23.837	21.827
Investerings in vaste activa	37.991	40.192	41.156	44.338	46.444	49.308	52.626	53.091	51.558	52.102
Veranderingen in voorraden	1.592	416	-678	-313	-695	-521	988	-1.098	-593	1.071
Saldo van de kapitaaltransacties met het buitenland	-223	-227	-10	445	-44	33	-183	-365	-315	24
Vorderingenoverschot (+)/tekort (-) van de totale economie	10.633	11.236	10.479	12.204	11.975	12.683	9.716	9.847	12.813	10.233

4.2 REËEL BESCHIKBAAR INKOMEN: RAMINGEN TEGEN PRIJZEN VAN 2000

(miljoenen euro's)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Bruto binnenlands inkomen tegen marktprijzen	211.510	216.524	219.078	226.642	231.218	238.622	247.792	249.366	251.111	253.898
Ruilvoetwinst of -verlies ¹	6.533	5.403	4.264	3.296	5.319	4.195	0	-62	1.567	2.373
Reëel bruto binnenlands inkomen	218.043	221.927	223.342	229.938	236.537	242.816	247.792	249.304	252.678	256.271
Saldo van de reële primaire inkomens van/naar het buitenland	5.037	4.563	4.439	4.543	5.032	4.987	4.641	4.133	5.781	5.257
Reëel bruto nationaal inkomen	223.080	226.490	227.781	234.481	241.569	247.803	252.433	253.437	258.459	261.527
Verbruik van vaste activa	30.759	31.515	32.815	34.141	35.146	36.199	37.658	38.936	40.303	41.262
Reëel netto nationaal inkomen	192.321	194.975	194.966	200.340	206.424	211.604	214.776	214.501	218.155	220.265
Saldo van de reële inkomensoverdrachten van/naar het buitenland	-1.713	-1.509	-2.205	-2.163	-2.475	-2.524	-2.264	-2.146	-2.179	-1.992
Netto nationaal beschikbaar inkomen	173.654	193.466	192.761	198.177	203.949	209.080	212.512	212.355	215.976	218.273

¹ Het bruto binnenlands product tegen vaste prijzen meet het geheel van de door de economie geproduceerde toegevoegde waarde naar volume. Het reële inkomen van de ingezetenen hangt af van dat productievolume, maar eveneens van de koers waartegen de uitvoer kan worden verhandeld tegen de invoer uit het buitenland. Indien de ruilvoet verbeterd, is zodoende minder uitvoer nodig bij de aankoop van een gegeven invoervolume: via een handelsoverschot komt het reële binnenlandse inkomen hoger uit dan het bruto binnenlands product tegen vaste prijzen. Het handelsoverschot of, eventueel, -deficit is immers gelijk aan het lopende saldo van de uitvoer en de invoer gedeeld met een prijsindexcijfer en verminderd met het verschil tussen de gedefleerde waarde van de uitvoer en de gedefleerde waarde van de invoer.

5 ARBEIDSMARKTSTATISTIEKEN

5.1 VERDELING VAN DE BELONING VAN WERKNEMERS PER BEDRIJFSTAK

(binnenlands concept, miljoenen euro's)

	Nace- Bel-sec- tie	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Landbouw, jacht, bosbouw en visserij	A+B	317	317	321	337	353	386	389	416	447	n.b.
Nijverheid	C+D+E	25.292	26.359	26.728	27.601	27.954	28.603	29.071	30.321	30.848	n.b.
Bouwnijverheid	F	5.422	5.550	5.380	5.519	5.599	6.088	6.396	6.658	6.792	n.b.
Diensten		71.173	72.973	74.632	77.984	81.349	86.233	90.983	96.652	101.256	n.b.
Handel, vervoer en verkeer	G+H+I	21.851	21.966	22.164	22.943	23.884	25.250	26.381	28.235	29.446	n.b.
Financiële diensten, immobiëlen, huur en diensten aan bedrijven	J+K	14.748	15.373	15.936	17.027	18.166	19.725	21.574	23.007	23.643	n.b.
Overheid en onderwijs	L+M	23.331	24.262	24.757	25.616	26.341	27.532	28.568	29.839	31.190	n.b.
Andere diensten	N+O+P	11.242	11.372	11.775	12.398	12.959	13.726	14.460	15.570	16.977	n.b.
Totale beloning van werknemers		102.204	105.199	107.061	111.440	115.254	121.310	126.839	134.048	139.343	n.b.

N.B.: De evolutie van de loonmassa kon niet worden geraamd voor het jaar 2003 ten gevolge van het ontbreken van de basisgegevens geproduceerd door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.

5.2 NATIONALE WERKGELEGENHEID: AANTAL ZELFSTANDIGEN EN WERKNEMERS

(duizenden personen)

	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Werkzame personen										
Zelfstandigen	696	700	704	702	697	693	688	683	679	n.b.
Werknemers	3.161	3.185	3.194	3.232	3.309	3.368	3.450	3.516	3.506	n.b.
Totaal Werkzame personen	3.857	3.885	3.898	3.934	4.006	4.060	4.138	4.198	4.186	n.b.

N.B.: De evolutie van de werkgelegenheid kon niet worden geraamd voor het jaar 2003 ten gevolge van het ontbreken van de basisgegevens geproduceerd door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.

5.3 BINNENLANDSE WERKGELEGENHEID: VERDELING VAN DE WERKZAME PERSONEN PER BEDRIJFSTAK

(duizenden personen)

	Nace- Bel-sec- tie	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Landbouw, jacht, bosbouw en visserij	A+B	111	111	109	107	106	105	101	99	98	n.b.
Nijverheid	C+D+E	713	706	697	687	688	679	682	686	661	n.b.
Bouwnijverheid	F	231	228	226	226	227	230	235	238	234	n.b.
Diensten		2.756	2.792	2.819	2.867	2.936	2.997	3.071	3.126	3.143	n.b.
Handel, vervoer en verkeer	G+H+I	988	988	985	984	986	987	998	1.019	1.012	n.b.
Financiële diensten, immobiëlen, huur en diensten aan bedrijven	J+K	541	566	582	612	648	672	712	716	721	n.b.
Overheid en onderwijs	L+M	715	717	720	719	732	747	755	759	769	n.b.
Andere diensten	N+O+P	512	521	532	551	570	591	605	631	640	n.b.
Totale binnenlandse werkgelegenheid		3.812	3.838	3.851	3.886	3.956	4.011	4.088	4.148	4.136	n.b.

N.B.: De evolutie van de werkgelegenheid kon niet worden geraamd voor het jaar 2003 ten gevolge van het ontbreken van de basisgegevens geproduceerd door de Rijksdienst voor Sociale Zekerheid.

PUBLICATIES NATIONALE EN REGIONALE REKENINGEN VAN HET INR

Het Instituut voor de nationale rekeningen publiceert naast de belangrijkste aggregaten nog andere cijfers uit de nationale en regionale rekeningen. De overgrote meerderheid van de gegevens wordt verspreid op papier, maar alle publicaties zijn via de link

<http://www.nbb.be/DQ/N/PlanningPapPub.htm>

beschikbaar in pdf-formaat. De cijfergegevens kunnen worden opgevraagd via de interactieve databank [Belgostat online](#). Hieronder volgt per publicatie een korte beschrijving.

1. GEDETAILLEERDE NATIONALE REKENINGEN

De publicatie van de gedetailleerde nationale rekeningen verschijnt in de loop van oktober. Zij bestaat uit gedetailleerde tabellen met de samenstelling en verdeling van het binnenlands product, de productie- en inkomensvormingsrekening alsook de werkgelegenheid en de investeringen per bedrijfstak, de consumptieve bestedingen van de huishoudens per product, de sectorrekeningen, de uitgaven van de overheid naar functies en transacties en de cijfergegevens met betrekking tot de kapitaalgoederenvoorraad.

2. KWARTAALREKENINGEN EN EERSTE RAMING VAN DE JAARAGGREGATEN

De kwartaalrekeningen bevatten de eerste ramingen van de voornaamste aggregaten van de nationale rekeningen. Zij verschijnen vier maal per jaar, 105 dagen na het verloop van het kwartaal waarop de rekeningen betrekking hebben. Samen met de resultaten van het

vierde kwartaal, verschijnt de eerste schatting van de jaaraggregaten, die grotendeels gebaseerd is op de kwartaalrekeningen.

De kwartaalrekeningen, die volledig consistent zijn met de nationale jaarrekeningen, ramen de belangrijkste aggregaten vanuit zowel het bestedings-, inkomens- als productieoogpunt. Zij bevatten ook de voornaamste saldi uit de sectorrekeningen voor de totale economie. Tevens wordt de werkgelegenheid en de beloning van werknemers per bedrijfstak geschat.

Teneinde zo snel mogelijk cijfers te publiceren betreffende het meest recente kwartaal, verschijnt reeds na 60 dagen een flash-raming van de bbp-groei. Deze wordt evenwel niet opgesplitst naar de verschillende deelcomponenten van het bbp.

3. REKENINGEN VAN DE OVERHEID

Jaarlijks verschijnen twee ramingen van de jaarrekeningen van de overheid, waarvan de resultaten worden gepubliceerd op de website van de Nationale Bank van België. Aan het einde van de maand maart volgend op het referentiejaar wordt een eerste raming gepubliceerd in de vorm van tabellen van ontvangsten en uitgaven van de overheid.

De tweede raming, die in de maand juni elektronisch wordt verspreid, omvat de volledige rekeningen van de overheid en haar subsectoren. Die versie bevat het merendeel van de gegevens die nodig zijn voor de analyse van de overheidsfinanciën en hun verhouding tot de rest van de economie. Deze rekeningen worden overgenomen in de publicatie van de gedetailleerde nationale rekeningen.

4. AANBOD- EN GEBRUIKSTABELLEN

Ieder jaar in februari verschijnen de aanbod- en gebruikstabellen. Deze tabellen geven een beeld van de structuur van de productiekosten, van het inkomen dat wordt gegenereerd in het productieproces en van de goederen- en dienstenstromen die ofwel uit binnenlandse productie voortkomen ofwel het resultaat zijn van in- en uitvoer.

5. REGIONALE REKENINGEN: AGGREGATEN PER BEDRIJFSTAK EN REKENING VAN DE HUISHOUDENS

Ieder jaar in februari verschijnen de jaarlijkse regionale rekeningen. Zij verdelen per gewest, provincie en arrondissement meerdere variabelen uit de nationale rekeningen, waarmee ze volledig consistent zijn.

Naast de regionale bruto toegevoegde waarde en beloning van werknemers, worden ook de geregionaliseerde gegevens over het aantal tewerkgestelde personen en de bruto investeringen in vaste activa opgenomen. De publicatie bevat tevens regionale cijfers die betrekking hebben op de rekening van de huishoudens. Het betreft hier de belangrijkste variabelen uit de rekening voor de bestemming van de primaire inkomens (o.a. beloning van werknemers, inkomen uit vermogen en primair inkomen) en de secundaire inkomensverdeling (belastingen, sociale bijdragen en uitkeringen en beschikbaar inkomen).

6. HISTORISCHE REEKSEN

In oktober 2002 werden de historische reeksen van de nationale rekeningen volgens het ESR 1995 gepubliceerd.

De historische reeksen, die de periode 1970-1994 bestrijken, omvatten:

- de samenstelling van het bruto nationaal product vanuit de drie invalshoeken van de nationale rekeningen tegen lopende prijzen en tegen de prijzen van 1995;
- de toegevoegde waarde per bedrijfstak (31 bedrijfstakken) tegen lopende prijzen en tegen de prijzen van 1995;
- de beloning van werknemers per bedrijfstak (31 bedrijfstakken) tegen lopende prijzen;
- de finale consumptie van de huishoudens per product (16 producten) tegen lopende prijzen en tegen de prijzen van 1995;
- de sectorrekeningen.

Met uitzondering van de overheidsrekening, die voor de periode vanaf 1970 volgens het ESR 1995 werd opgesteld, werden de sectorrekeningen slechts tot 1985 geretropoleerd. Het grootste deel van de belangrijkste informatiebronnen voor de financiële en niet-financiële ondernemingen is immers pas vanaf dat jaar beschikbaar. De rekening van de financiële vennootschappen werd overigens niet geretropoleerd naar subsectoren.

CONTACTPERSONEN

domein	naam	telefoon	fax	email
methodologie	Eric Cabooter	+32 2 221 30 39	+32 2 221 32 30	eric.cabooter@nbb.be
sectorrekeningen	Béatrice Thiry	+32 2 221 30 43	+32 2 221 32 30	beatrice.thiry@nbb.be
historische reeksen, sectorrekeningen	Béatrice Thiry	+32 2 221 30 43	+32 2 221 32 30	beatrice.thiry@nbb.be
tabellen per bedrijfstak en vaste activa	Tim Hermans	+32 2 221 49 67	+32 2 221 31 43	tim.hermans@nbb.be
historische reeksen, tabellen per bedrijfstak	Alex Hermans	+32 2 221 30 27	+32 2 221 31 43	alex.hermans@nbb.be
rekeningen van de overheid	Claude Modart	+32 2 221 30 26	+32 2 221 32 30	claudemodart@nbb.be
kwartaalrekeningen, flashraming	Pierre Crevits	+32 2 221 30 29	+32 2 221 31 07	pierre.crevits@nbb.be
regionale rekeningen, aggregaten per bedrijfstak	Monica Maesele	+32 2 221 30 28	+32 2 221 32 30	monica.maesele@nbb.be
regionale rekeningen, rekening van de huishoudens	Erwin Debisschop	+32 2 221 30 16	+32 2 221 32 30	erwin.debisschop@nbb.be
aanbod- en gebruikstabellen	Tim Hermans	+32 2 221 49 67	+32 2 221 31 43	tim.hermans@nbb.be
werkgelegenheid	Pierre Crevits	+32 2 221 30 29	+32 2 221 31 07	pierre.crevits@nbb.be

ALGEMENE OPMERKINGEN

In verschillende tabellen zijn de totalen, ten gevolge van de afrondingen, niet gelijk aan de som van de rubrieken.

AFKORTINGEN EN CONVENTIONELE TEKENS

EU	Europese Unie
v	Voorlopig resultaat
-	Het gegevens bestaat niet of heeft geen zin
n.b.	Niet beschikbaar
n.e.g.	Nergens elders genoemd
pct.	Procent

INFO

PAPIEREN

	F	N	E	Per nummer	Abonnement	Frequentie
Algemene statistiek						
Statistisch tijdschrift	☐	☐	☐	26,00 €	94,00 €	4/jaar
Statistisch tijdschrift - Maandelijkse bijwerking	☐	☐	☐	-	52,00 €	8/jaar
Economische indicatoren	☐	☐	☐		gratis	12/jaar
Perscommuniqué - conjunctuuronderzoek	☐	☐	☐		gratis	12/jaar
Buitenlandse handel						
Maandbericht	☐	☐	-	7,25 €	81,75 €	13/jaar
Kwartaalbericht	☐	☐	-	26,00 €	81,75 €	5/jaar
Nationale rekeningen						
Kwartaalaggregaten	☐	☐	-	6,00 €	19,75 €	4/jaar
Satellietrekening van de instellingen zonder winsttoegmerk	☐	☐	-	19,75 €	-	1/jaar
Regionale rekeningen	☐	☐	-	19,75 €	-	1/jaar
Deel 1 - Raming van de jaarlijkse aggregaten	☐	☐	-	12,25 €	-	1/jaar
Deel 2 - Gedetailleerde rekeningen en tabellen	☐	☐	-	19,75 €	-	1/jaar
Globaal abonnement Nationale rekeningen	☐	☐	-	-	80,00 €	8/jaar

Beschikbaar op: <http://www.nbb.be/DQ/N/planningPapPub.htm>

INTERNET WEBSITE

Onze Internet site is te raadplegen op het volgende adres : <http://www.nbb.be/DQ/N/homen.htm>

MAILINGLIST

Inschrijving op de mailinglist voor statistische publicaties in PDF-formaat

Beschikbaar op: <http://www.nbb.be/DQ/N/bestel.htm>

IDENTIFICATIE

Naam:	<input type="text"/>
Firma en BTW nr:	<input type="text"/>
Adres:	<input type="text"/>
Tel. of fax:	<input type="text"/>
E-mail adres:	<input type="text"/>

Fax BNB:	02/221 31 34
E-mail:	statisticalpaper@nbb.be

Bestelinformatie

Voor bestelling van en informatie over abonnementen en kortingen: Nationale Bank van België, dienst Documentatie – Publicaties, de Berlaimontlaan 14, 1000 Brussel.

Tel. +32 2 221 20 33 – Fax +32 2 2 221 30 42
documentation@nbb.be

Voor meer informatie

Wie meer informatie wenst over de inhoud, de methodologie, de berekeningswijze en de bronnen e.d. kan terecht bij de dienst Financiële en economische statistieken van de Nationale Bank van België.

Tel. +32 2 221 30 45 – Fax +32 2 221 32 30
nationalaccounts@nbb.be

Verantwoordelijke uitgever

Jean-Jacques Vanhaelen

Chef van het departement Algemene statistiek

Nationale Bank van België
de Berlaimontlaan 14 – BE-1000 Brussel

© Illustraties: fotostockdirect – goodshoot
atlantech – imagin
gettyimages – photodisc
Nationale Bank van België

Opmaak: NBB Algemene statistiek
Omslag: NBB Multimedia

Gepubliceerd in april 2004